

20:e söndagen efter Trefaldighet

Predikan 2024-10-13

Kyrkoherde Sten Rydh,

Evangelisk-Lutherska Kyrkan i Sverige.

Dagens ämne: Andlig försumlighet.

Epistel: Gal. 5:16–24. Evangelium: Matt. 22:1–14.

I Guds, Faderns, + Sonens och den helige Andes, namn. Amen.

Bön: Käre himmelske Fader! Kom med din helige Ande och tala till oss genom ordet. Gör så att vi tar emot din inbjudan till Guds rike, skydda oss mot andlig försumlighet och bevara oss i tron till evigt liv. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.

Evangelium: Matt. 6:24–34.

1 Jesus talade än en gång till dem i liknelser: 2 "Himmelriket är som en kung som höll bröllop för sin son. 3 Han sände ut sina tjänare för att kalla de inbjudna till bröllopet, men de ville inte komma. 4 Då sände han ut andra tjänare och befälde dem att säga till de inbjudna: Min måltid är redo, mina oxar och gödkalvar är slaktade och allt är färdigt. Kom till bröllopet! 5 Men de brydde sig inte om det utan gick sin väg, en till sin åker, en annan till sina affärer. 6 De andra grep hans tjänare och misshandlade och dödade dem. 7 Då blev kungen vred och sände ut sina soldater och lät döda dessa mördare och brände ner deras stad. 8 Sedan sade han till sina tjänare: Allt är färdigt för bröllopet, men de inbjudna var inte värdiga. 9 Gå därför ut till vägskälen och bjud alla ni ser till bröllopet. 10 Tjänarna gick då ut på vägarna och samlade alla de mötte, både onda och goda, och brölloppsalen fylldes med bordsgäster. 11 När kungen kom in för att se sina gäster, fick han där syn på en man som inte var klädd i bröllopskläder. 12 Han sade till honom: Min vän, hur kom du in hit utan bröllopskläder? Mannen teg. 13 Då sade kungen till tjänarna: Bind honom till händer och fötter och kasta ut honom i mörkret här utanför! Där ska man gråta och gnissla tänder. 14 Många är kallade, men få är utvalda."

I dagens evangelietext berättar Jesus en liknelse som gäller för alla människor i alla tider. Jesus liknar himmelriket vid en kung som håller bröllop för sin son. Detta är gudsrikets faktum. Gudsriket är Kristi kyrka som tog sin början redan efter syndafallet och som vare sig vi tror det eller inte finns där i alla tider och får sin fullbordan i den himmelska, eviga saligheten. Centrum i gudsriket är Gud själv. Han finns där av evighet. Han skapade hela universum mer underbart än någon människa kan förstå. När dagens människor säger: "Evolutionen gjorde detta... Evolutionen ledde fram till detta ..." innebär det en bekräftelse av psaltarens ord: "Därarna säger i sina hjärtan: Det finns ingen Gud" (Ps. 14:1). Jamen, säger några, vi tror visst att Gud finns eller åtminstone att det finns någon form av högre makt, men evolutionen är ju vetenskaplig sanning. Detta håller inte. Även det naturliga förnuftet måste inse det dåraktiga och självmotsägande som ligger i utvecklingsläran. Hur skulle allt det underbara, sinnrika både i rymden omkring oss och i naturens innersta kunna finnas där som resultat av en slump? Bibeln säger: "Varje hus är byggt av någon, men Gud är den som har byggt allt" (Hebr. 3:4). Hur skulle vår tankeförmåga, vår språkförmåga, cellernas otroligt komplicerade konstruktion kunna uppstå och utvecklas utan någon

överlägsen konstruktör som står långt, långt över allt vi ser och möter i denna världen? Därför kallar Skriften dessa hypoteser rakt på sak för ”dårskap”.

Människor i alla tider och inom alla religioner har gjort sig olika tankar om vem denne skapare och Gud kan vara. Men här räcker förnuftet inte till. Förnuftet förstår att Gud finns och att hans verk är underbart, men det kan inte förstå vem Gud egentligen är och vad han vill med oss.

Detta uttrycker Jesus med orden: *”Himmelriket är som en kung som höll bröllop för sin son.”* Detta bröllop är evangelium om Guds Son, Kristus, ett glatt budskap, okänt för alla människor. Ett bröllop är fyllt med glädje och fröjd. Alla människor kallas som gäster till detta bröllop. Först kallades Adam och Eva direkt efter syndafallet. Genom synden hade kontakten med Gud blivit bruten. Detta gällde inte bara dem utan alla deras efterkommande. Bibeln säger: *”Genom en enda människa kom synden in i världen, och genom synden döden. På så sätt nådde döden alla människor, eftersom alla hade syndat.”* (Rom. 5:12). Utan denna förkunnelse om synden och döden är det omöjligt att förstå talet om kungen och kungasonens bröllop. I alla tider har människor tackat nej till inbjudan med motivationen: *”Varför skulle jag komma? Jag är ingen syndare. Jag behöver ingen frälsning.”* Så uppfattar den naturliga människan talet om världens frälsare Jesus Kristus som onödigt och meningslöst. Särskilt gäller detta Bibeln tal om hur Jesus dog på korset för att försona hela världens synd. Tanken att Gud skulle offra sin egen son finner man både motbjudande och närmast som en mytologisk rest från gamla tiders ”primitiva föreställningar”.

Men för de människor som i tro tar emot Guds kallelse till det stora bröllopet har Bibelns förkunnelse om denne Son blivit det viktigaste i livet. Han säger ju själv: *”Så älskade Gud världen att han utgav sin enfödde Son, för att var och en som tror på honom inte ska gå förlorad utan ha evigt liv. Gud har inte sänt sin Son till världen för att döma världen, utan för att världen ska bli frälst genom honom.”* (Joh. 3:16f).

Endast den som av Guds lag blivit avslöjad som en syndare tar emot detta budskap. När inte lagens ord hörs rent och klart blir evangelium oförståeligt. Lagen är Guds stränga predikan som vill få oss att vakna upp och inse allvaret i vår synd. En kyrka som inte predikar lagens ord om Guds vrede och den eviga förtappelsen är inte längre Guds kyrka utan en falsk, antikristisk kyrka. En sådan kyrka predikar inte längre bättringens och omvändelsens nödvändighet och kan därför inte heller på rätt sätt tala om kungasonens bröllop.

Jesus säger i vår liknelse: *”Han sände ut sina tjänare för att kalla de inbjudna till bröllopet, men de ville inte komma”* (v. 3). Dessa tjänare var först gamla testamentets patriarker och profeter. Redan Adam började predika Guds ord för den lilla hopen av människor som snabbt växte. *”Vid den tiden började man predika Herrens namn”*, står det (1 Mos. 4:26, Luthers övers.). Innehållet i den predikan måste varit det budskap Gud själv gett direkt efter syndafallet om *”kvinnans säd”* som skulle *”trampa sönder ormens huvud”* medan han själv samtidigt *”blev stungen i hälen”* (1 Mos. 3:15). Denne avkomling av kvinna var Messias, Kristus, som skulle besegra den gamle ormen, djävulen, genom sin död och uppståndelse. Genom att Kristus skulle ta på sig människoslåktets synd och själv bli straffad i världens ställe kunde han också skänka sin egen rättfärdighet till hela världen. Detta budskap om försoningen genom den kommande Messias fanns alltså

redan i Adams predikan och fördes sedan vidare till varje ny generation av rätta patriarker, profeter, kungar och domare.

Så var också Noa förkunnare av denna rättfärdighet. Saom en god predikant predikade Noa först om folket synd och avfall och uppmanade dem till bot och bättring. Men endast åtta personer – inklusive Noa själv – tog emot Herrens ord och blev räddade i arken. De övriga tackade nej till det himmelska bröllopet. De menade att de inte behövde någon frälsning. De måste säkert ha hånat Noas båtbygge och ansett honom för en religiös fanatiker som inbillade sig att det var Gud som befallde detta dåraktiga bygge av enorm låda med måtten 300 x 50 x 30 alnar eller med våra mått 150 x 25 x 15 meter. [Som jämförelse kan nämnas att världens f.n. största containerfartyg har måtten längd: 400 m, bredd 61 m (från Sydkorea).] Folket måste ha insett sin dårskap när Gud lät den stora floden komma. Men då var det för sent. Detta lär oss att Guds straff alltid kommer även om han i sin långmodighet väntar med straffet en tid medan inbjudan till den himmelska måltiden pågår.

I vår liknelse sände Jesus ut flera tjänare med samma budskap och samma inbjudan till bröllopet. Men de tackade nej med olika ursäkter. En skulle gå till sin åker, en annan till sina affärer (v. 5). Dessa är sådana likgiltiga människor som inte uppträder som motståndare men som säger sig ha andra, viktigare saker att göra. Ursäkten är ofta det enkla: *”Jag har andra intressen och viktigare saker.”* – *”Nej, jag är inte religiös.”* Andra säger: *”Nej, jag tror inte på någon Gud.”* Man menar kanske att religion och kristendom kan vara bra på sitt sätt för somliga människor som behöver tröst och något att hålla fast vid. Men att kristendomen skulle vara en allvarlig, viktig och nödvändig sak för alla människor avfärdar man genast. Man kan inte tänka sig att Gud skulle ha gett Bibeln som en uppenbarelse till hela mänskligheten. Nej, grundtanken är att *”var och en blir salig på sin tro”* och att *”ingen religion kan ha monopol på hela sanningen”*. Detta sätt att tänka understöds kraftigt i våra skolor och i alla möjliga media. Människorna vill råda över sina egna liv och inte ha någon Gud som bestämmer över allt och alla. Man vill också ha tid för sitt arbete, sina intressen och vänner och den dyrbara fritiden under helgerna med tid för allt möjligt som i sig kan vara bra och nyttigt, men som utesluter varje tanke på att ägna sön- och helgdagar åt regelbundna kyrkobesök. Framför allt vill man inte tro att Bibeln är Guds ord, som verkligen kommer från Gud själv och att det är livsnödvändigt att lyssna på det och ta emot dess kallelse till Guds rike.

När kristendomen blir närgången blir många fientliga. Jesus fortsätter i vår liknelse med att säga: *”De andra grep hans tjänare och misshandlade och dödade dem. Då blev kungen vred och sände ut sina soldater och lät döda dessa mördare och brände ner deras stad”* (v. 6f). Här möter vi dem som inte bara är likgiltiga utan som också förföljer, misshandlar och dödar de kristna. Detta har skett och sker i alla tider. När Abrahams brorson Lot flyttade till Sodom och började predika där om den ende, sanne Guden, blev människorna förargade. Lot predikade mot deras synder och när så Guds änglar blev utsända till Lot ville männen i staden förgräpa sig på dem. Men Gud slog de aggressiva männen med blindhet. Om inte Herren själv hade ingripit hade de säkert dödat Lot och hans familj. Gud kom också med sina änglar till Abraham och förklarade att han tänkte straffa Sodom och Gomorra för deras förskräckliga synders skull. Abraham bönföll inför Herren att han måtte skona staden. Till sist lovade Gud att om han kunde finna tio rättfärdiga i staden skulle han skona den. Men nästa morgon såg Abraham hur

röken steg up från Sodom. Straffet hade kommit. Det regnade eld och svavel från himmelen över hela området. De enda som blev räddade var Lot och hans två döttrar.

Vi kan läsa i hela gamla testamentet om hur man ibland förföljde Guds ord förkunnare. Hebreerbrevet säger: *”Andra blev torterade och accepterade ingen befrielse, för de ville nå en bättre uppståndelse. Andra fick utstå hån och piskrapp, ja, även bojor och fängelse. De blev stenade, söndersågade, dödade med svärd. De gick runt i fårskinn och gethudar, nödlidande, plågade och misshandlade”* (Hebr. 11:35ff). Men Gud såg till sitt folk och till sina trogna förkunnare, patriarker och profeter som Josef, Mose, Josua, Elia, Elisa, Jesaja, Jeremia, Hesekiel och Daniel m.fl. De blev alla hårt prövade och ofta svårt plågad, ja, somliga blev martyrer. Men Gud bevarade dem i sin kyrka i tron på den kommande Messias, Frälsaren. Samma sak skedde sedan i nya testamentet. Johannes döparen blev halshuggen, diakonen Stefanus blev stenad till döds, aposteln Jakob dödad med svärd och både Paulus och Petrus martyrer i Rom. Men hela hatet riktade sig egentlig mot Gud själv och mot hans Son. När Jesus dog på korset menade sig djävulen ha vunnit över Gud. Men i uppståndelsen segrade Kristus och steg därefter ner till helvetet och förkunnade där sin seger. Så blev Satans makt för alltid krossad. Även om han fortsätter att rasa under hela nya testamentets tid vet han att hans tid är kort och att hans slutliga straff är bestämt.

Vi bör lägga märke till att Jesus i vår text förutsade Jerusalems förstörelse. Han sade ju: *”Då blev kungen vred och sände ut sina soldater och lät döda dessa mördare och brände ner deras stad”* (v. 7). Gud dröjde till år 70 e. Kr. men sedan lät han romarna komma och i grund förstöra Jerusalem. Därmed var gamla testamentets tid definitivt förbi. Detta var ett förskräckligt straff över alla dem som tackat nej till Guds inbjudan och kallelse. Jesus fortsätter med orden:

”Sedan sade han till sina tjänare: Allt är färdigt för bröllopet, men de inbjudna var inte värdiga. Gå därför ut till vägskälen och bjud alla ni ser till bröllopet. Tjänarna gick då ut på vägarna och samlade alla de mötte, både onda och goda, och brölloppssalen fylldes med bordsgäster” (v. 8–10).

Detta är nya förbundets tid, den tid vi själva lever i. Tjänarna är nu alla de trogna präster som är kallade att fortsätta i apostlarnas fotspår. Men liksom det i GT fanns både sanna och falska profeter, så är det också i NT. De Jesus här talar om är de trogna, rätta lärarna som predikar Guds ord rent och klart. De håller troget fast vid allt vad Guds ord lär utan att lägga till eller dra ifrån. Deras uppgift är att predika och förvalta sakramenten och på detta sätt bjuda in alla människor, alla de möter, både onda och goda till brölloppssalen. Men det är bara Gud som ser till hjärtat och vet vilka som är sant troende och vilka som är hycklare. Därför är det Gud själv som i vår text ser mannen som saknade bröllopskläder (v. 12). Denne är en bild av alla som till det yttre är med i den kristna kyrkan, men som i sina hjärtan fortfarande tillhör djävulens rike. Det är både sådana som aldrig blev rätt omvända och sådana som i sitt hjärta avfallit från tron. Om alla dessa gäller Jesus stränga ord till mannen:

”Bind honom till händer och fötter och kasta ut honom i mörkret här utanför! Där ska man gråta och gnissla tänder. Många är kallade, men få är utvalda” (v. 13f).

Hur skall vi då på rätt sätt ta emot budskapet i Jesu liknelse? Svaret är att vi skall lyssna flitigt på Guds ord, ta vara på det, lära oss det, tro på det och leva efter det.

Ordet dömer först våra synder genom lagen men upprättar oss sedan genom evangeliet. Endast Gud kan skänka oss tron, men han vill verkligen göra det och därför är det han som kallar oss och inte tvärtom. Vår egen avgörelse och våra egna viljebeslut kan aldrig föra oss till tro. Men Gud verkar genom evangelium tro och syndernas förlåtelse. Vårt dop är en försäkran som är lika säker som Guds ord till Noa när han skulle gå in i arken. Gud lovade Noa senare då arken strandat att förbundet skulle bestå och han satte upp sin båge i skyn som ett säkert tecken på sin nåd. På samma sätt har vi fått dopet som ett säkert tecken på att Gud förlåter oss alla våra synder. Detta bekräftar han också i avlösningens eller biktens sakrament och i den heliga nattvarden. Där skänker han oss sin sanna kropp och sitt sanna blod under bröd och vin till syndernas förlåtelse. På detta sätt har Gud trolovat oss med Kristus genom tron. Så får vi genom tron för alltid gå in i det himmelska bröllopets glädje.

Amen.

Bön. Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålamod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.